

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 500/ 5 prot.

Tiranë, më 04. 06. 2024

V E N D I M

Nr.177 , datë 04.06. 2024

Mbështetur në nenin 32, pika 1, shkronja a), të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi shqyrtoi ankesën me nr. 65, datë 27.03.2024¹, të znj. V. K² kundër Shoqërisë së Transportit “Maren Buss” sh.p.k³, me pretendimin për diskriminim, për shkak të “aftësisë së kufizuar”.

Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi⁴,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Në ankesën e paraqitur përpara Komisionerit, subjekti ankues në mes të tjerash informon se: “Jam një invalide e verbër e grupit të II-të. Në datë 25.03.2024, po udhëtoja në linjën e urbanit nga Plepa-Durrës për në Durrës, ora 16:25 dhe vjen fatorino dhe më preu biletën, kurse unë i thashë që kam librezë që ka brenda ligjin 8098 që unë kam të drejtë të udhëtoj falas në transportin urban. Ai më tha që ka urdhër të mos i quaj librezat, por unë i thashë që jam në rregull me dokumentin dhe ju keni të drejtë ta kontrolloni dokumentin. Ai më tha që nuk donte t’ia dinte dhe të zbrisja nga autobuzi. U shpreha që jam në rregull dhe dua të plotësoj formularin e diskriminimit dhe mora në atë moment 112, të cilët u shprehen se nuk kanë çfarë ti bëjnë fatorinos, pasi ka marrë urdhër. Pasi zbrita mora targën e autobuzit AB 688 EI, dhe

¹ Ankesa është plotësuar me identifikimin e subjektit kundër të cilit është bërë ankesa, me shkresën e dërguar nga DPSHTRR, nr. 6369/1, datë 05.04.2024.

² Referuar Librezës së Verbërisë nr. 082, të lëshuar nga Shoqata Kombëtare “Shpresë për të Verbërit”.

³ NUIS L41720501P.

⁴ Në vijim do t’i referohemi me akronimin KMD ose si Komisioneri.

biles shyqyr që zbrita para se shoferi e nisi autobuzin me shpejtësi, nuk priti as të hipnin njerëzit”.

Subjekti ankues, kërkon nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstatimin e diskriminimit nga ana e Shoqërisë së Transportit “Maren Buss” sh.p.k, për shkak të aftësisë së kufizuar.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë, bazuar në një listë jo shteruese shkaqesh, duke përcaktuar se: *“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”*

Diskriminimi përkufizohet nga ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, në nenin 3, pika 1, si: *“Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi”.*

Mbrojtja nga diskriminimi, sipas nenit 7, të LMD-së, së ndryshuar, garantohet *ndaj çdo veprimi apo mosveprim* të autoriteteve publike ose personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët *publikë apo privatë*, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash.

Mbrojtja nga diskriminimi në fushën e ofrimit të të mirave dhe shërbimeve, gëzon një mbrojtje të veçantë në kuadër të Kreut IV, të ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar. Konkretisht në nenin 20, pikat 1 dhe 2, të po këtij ligji, përcaktohet se: *“1. Personi fizik ose juridik që ofron të mira apo shërbime për publikun, me pagesë ose jo, ndalohet të diskriminojë një person tjetër, i cili kërkon t'i arrijë ose t'i përdorë ato:*

- a) duke refuzuar t'i japë një personi apo grupi personash të mira apo shërbime për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji;*

b) duke refuzuar t'i ofrojë një personi të mira apo shërbime në mënyrë të ngjashme, ose me cilësi të ngjashme, ose në kushte të ngjashme me ato në të cilat këto të mira apo shërbime i ofrohen publikut në përgjithësi.

2. Pika 1 e këtij neni zbatohet veçanërisht për:

c) kontributin dhe mundësinë për të përfituar të mira nga skemat e mbrojtjes shoqërore, duke përfshirë asistencë sociale, sigurime shoqërore, mbrojtje të fëmijëve, përfitim për shkak të aftësisë së kufizuar, apo ndonjë skemë tjetër të mbrojtjes sociale ose avantazh tjetër social të ofruar për publikun”.

Bazuar në nenin 32/1/a/b, të LMD-së, Komisioneri ka kompetencë për të shqyrtuar shkeljet që i bëhen zbatimit dhe respektimit të parimit të barazisë në lidhje me këtë shkak.

Përsa më lart, referuar nenit 33, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, ankesa përmban elementët e kërkuar nga ky ligj.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të përcaktuara në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

1. Në kushtet që, pala ankuese nuk kishte mundur që të identifikonte subjektin i cili ofron shërbimin e transportit në linjën Plepa-Durrës dhe anasjelltas, me të cilën kishin udhëtuar në datën 25.03.2024, datë në të cilën pretendohet se është konsumuar sjellja diskriminuese; Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, me anë të shkresës me nr. 501/2 prot., datë 02.04.2024, i është drejtuar për marrjen e informacionit dhe identifikimin e subjektit i cili ofron këtë shërbim, Drejtorisë së Përgjithshme të Shërbimeve të Transportit Rrugor.

- Me shkresën nr. 6369/1/1 prot datë 05.12.2022⁵, Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor, përcolli informacionin duke sqaruar ndër të tjera se:

“Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor, në zbatim të Urdhërit Nr. 318, datë 02.11.2020 “Për delegim kompetence”, të Ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë, është organi kompetent për nënshkrimin e licencave dhe certifikatave për operimin në transportin ndërqytetës të udhëtarëve me autobus. Procesi i licencimit të operatorëve dhe certifikimi i mjeteve të transportit ndërqytetës kryhet sipas linjave të miratuara me Udhëzimin nr. 5628, datë 18.11.2016 “Për miratimin e rrjetit të linjave ndërqytetëse”, i ndryshuar.

Nga verifikimi rezulton se linja e transportit Durrës-Plepa-Durrës nuk përfshihet në rrjetin e linjave të transportit ndërqytetës të miratuar me Udhëzimin nr. 5628, datë 18.11.2016 “Për miratimin e rrjetit të linjave ndërqytetëse”, i ndryshuar.

⁵ Protokolluar pranë KMD-së me nr.501/3 datë 08.04.2024.

Në zbatim të nenit 15 dhe 16 të Ligjit nr.8308, datë 18.03.1998 "Për transportet rrugore" të ndryshuar, licencat e operimit në linjat e transportit qytetës dhe rrethqytetës lëshohen nga Kryetari i Bashkisë përkatëse.

Mjeti me targën AB 688 EI rezulton në pronësi të subjektit "Maren Buss", me NIPT L1720501P".

Pas marrjes dijeni nga ana e DPSHTRR, lidhur me subjektin privat, shoqërinë "Maren Buss" sh.p.k, i cili kishte në pronësi mjetin me targë AB 688 EI; Komisioneri nëpërmjet shkresës me nr. 500/1 prot., datë 09.04.2024 njoftoi subjektin dhe Bashkinë Durrës lidhur me pretendimet e subjektit ankues dhe kërkoi informacionin e nevojshëm.

- Nëpërmjet shkresës me nr. 4657/1 prot., datë 24.04.2024, Bashkia Durrës ka njohur Komisionerin lidhur me qëndrimin e saj përsa i takon pretendimeve të paraqitura nga subjekti ankues, duke parashtruar ndër të tjera, se:

"...Subjekti "Maren Buss" sh.p.k, Nipt L1720501P është i licensuar dhe kontaktuar nga Bashkia Durrës, për kryerjen e shërbimit të transportit të udhëtarësve për linjat qytetase:

1. Durrës-Plepa-Durrës.

2. Durrës Qendër-Unazë-Kënetë-Plepa-Durrës Qendër.

Nëpërmjet shkresës nr. 3687 prot., datë 20.03.2024 nga subjekti "Maren Buss", sh.p.k, jemi vënë në dijeni mbi njoftimin e këtij operatori për ndërprerjen e udhëtimit falas për individët me aftësi të kufizuar që përfitojnë lehtësira sipas ligjit si dhe shitjes së biletave të pajtimit mujor abone, kjo për shkak se kërkon kompesim për tarifën e transportit për këta kategori pasagjerësh, duke filluar që nga data 20.03.2024.

Pas komstatimit të këtij rasti, Institucioni i Bashkisë Durrës, në funksionin e autoritetit licencues, ka njoftuar menjëherë subjektin "Marin Buss" sh.p.k, me Nipt L1720501P, me anë të shkresës nr.3687/1 prot., datë 28.03.2024, për përmbushjen e detyrimeve kontraktuale dhe kushteve të licensimit për transportit qytetas. Në rast të mosrespektimit të legjislacionit në fuqi për personat me aftësi të kufizuar, me pasojë cënimin e të drejtave të kategorive të këtyre personave, do të merren masa të mëtejshme nga ana jonë, në zbatim të Ligjit nr.8308, datë 18.03.1998 "Për transportet rrugore", të ndryshuar, udhëzimit nr.5627, datë 18.11.2016 "Për përçaktimin e kritereve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e licencave dhe çertifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit" të ndryshuar.

- Nëpërmjet shkresës me nr. 501/6 prot., datë 26.04.2024, Shoqëria ka njohur Komisionerin lidhur me qëndrimin e saj përsa i takon pretendimeve të paraqitura nga subjekti ankues, duke parashtruar ndër të tjera, se:

"...Shoqëria "Maren Buss" sh.p.k, e ofron shërbimin e transportit për personat me aftësi të kufizuar, në veçanti të verbër, paraplegjik, invalid punë etj.

- Në asnjë rast nuk është zbritur apo diskriminuar ndonjë udhëtar por është kërkuar që të gjithë të jenë të pajisur me dokumentacionin përkatës origjinal. Nga ana jonë në rastet e personave që udhëtojnë pa pagesë, falas është kërkuar vetëm zbatimi i ligjit në fuqi që kërkon që personat të jenë të pajisur:

1- Librezë e vlefshme dhe origjinale e cila konfirmon që personi është paraplegjik, tetraplegjik, verbërisë, invalid pune, etj.

2- Raporti mjeko ligjor i Kempit origjinal ose kopje e noterizuar (ose kopje me vulë të njomë të institucionit përgjegjës për lëshimin e Raportit të Kemp).

Në të gjitha rastet që personat kanë disponuar këto dokumentacione kanë udhëtuar dhe udhëtojnë falas.

Vetëm në rastet që personat kanë Librezë të skaduar, mbaruar afati, mungesën e Raportit origjinal, Raport jo origjinal vetëm atëherë personat kanë bërë pagesë bilete udhëtimi. Për këtë disponojmë shumë raste që janë fotografuar nga ana jonë në kohën e duhur dhe po jua bashkëngjisim këtij informacioni.

Problematika kryesore ka qenë dhe mbetet mos unifikimi i librezave dhe mosmbajtja e Raportit Kemp origjinal ose librezë e vlefshme. Për këtë kemi marrë kontakte me shoqatat përkatëse ku i kemi informuar dhe kemi gjetur zgjidhje”.

Informacioni i mësipërm u përcoll pranë Komisionerit nga Shoqëria "Maren Buss"sh.p.k, edhe me email e datës 25.04.2024.

2. Në vijim të procedurës hetimore, nga ana e Komisionerit me shkresën nr.500/2 prot., datë 26.04.2024, u përcoll informacioni dhe shpjegimet e dhëna nga Shoqëria, subjektit ankues për të bërë kundërshtimet.
3. Nga ana e subjektit ankues nuk u kthye përgjigje por u telefonua nga inspektori i çështjes, dhe sqaroi që i qëndronte pretendimeve të bëra në ankesë dhe pranoi faktin që nuk ka disponuar kopjen origjinale të Librezës së Verbërisë të lëshuar nga Shoqata si dhe kopjen e raportit të Kemp.
4. Nga ana e Komisionerit me shkresën nr. 501/7 prot., datë 29.04.2024, është kërkuar informacion shtesë Shoqërisë "Maren Buss"sh.p.k, pasi rezultoi që nga ana e tyre është dhënë një informacion i përgjithshëm për problematikat e hasura në lidhje me personat me aftësi të kufizuar që marrin shërbimet e transportit nga Shoqëria “Maren Buss” sh.p.k. Ndërkohë për rastin objekt ankimi nuk është dhënë asnjë informacion përsa iu është kërkuar me shkresën nr.500/1 prot., datë 09.04.2024 të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi.
 - Nëpërmjet shkresës me nr. 501/9 prot., datë 20.05.2024, Shoqëria ka njohur Komisionerin lidhur me qëndrimin e saj përsa i takon pretendimeve të paraqitura nga subjekti ankues, duke parashtruar ndër të tjera, se: *Në lidhje me rastin specifik ju informojmë se ankuesja nuk ka patur dokumentin shoqërues raportin mjeko-*

ligjor ose dokumentin original në momentin e udhëtimit që është përfituese sipas ligjit.

III. Vlerësimi i fakteve dhe provave të grumbulluara nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me trajtimin e pabarabartë e të pafavorshëm të ankuesit nga ana e Shoqërisë “Maren Buss” sh.p.k.

Në ankesën e depozituar nga ana e znj. V. K, pretendohet diskriminimi i saj, (me status të verbëri), nga ana shoqërisë së transportit "Maren Buss"sh.p.k.

Diskriminimi i pretenduar nga znj. K, mbështetet në rastin specifik se në linjën e transportit urban të Durrës-Plepa-Durrës, nuk ofrohet shërbimi i transportit urban qytetas falas, ndërkohë që një gjë e tillë është e parashikuar në legjisllacionin përkatës.

Mbështetur në legjisllacionin në fuqi⁶ që rregullon fushën e transportit, transporti rrugor i udhëtarëve brenda vendit në formën e shërbimit të linjave të rregullta, ndahet në: (1) transport qytetas⁷, (2) transport rrethqytetas⁸ dhe (3) transport ndërqytetas⁹. Transporti qytetas që përbën objektin e kësaj ankese, bën pjesë në kompetencat e pushtetit vendor. Ndërkohë që, transporti ndërqytetas rregullohet nga ministri përgjegjës për veprimtarinë e transportit. Kjo ndarje e kompetencave sipas llojeve të transportit, ngarkon me përgjegjësi pushtetin qendror dhe atë vendor.

- 1) Me qëllim identifikimin e bazës ligjore që përmban parashikime pozitive, lidhur me përfitimin e transportit falas për kategorinë e personave të verbër, Komisioneri, mori në analizim Ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “*Për Statusin e të Verbërit*” (Ndryshuar me ligjin nr. 26/2012, datë 15.03.2012). Referuar dispozitave të ligjit të sipërpërmendur, rezultoi se, fillimisht neni 11, i këtij ligji parashikonte shprehimisht: “*Të verbërit kanë të drejtë që ata vetë dhe shoqëruesit e tyre të udhëtojnë falas në transportin urban, dhe me gjysmë çmimi në transportin interurban, duke përfshirë atë shtetëror dhe privat.*”.

Në vijim, neni 11, i ligjit të sipërpërmendur është ndryshuar, nëpërmjet ligjit nr. 26/2012, datë 15.03.2012 “*Për disa ndryshime në ligjin nr. 8098, datë 28.03.1996 “Për Statusin e të Verbërit*”. Aktualisht, ky nen parashikon: “*Të verbërit dhe shoqëruesit e tyre përfitojnë kompensim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.*”

⁶ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar) dhe aktet nënligjore të miratuara në zbatim të tij.

⁷ Transporti qytetas është objekti i shqyrtimit të kësaj ankese

⁸ Transporti rrethqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

⁹ Transporti ndërqytetas nuk bën pjesë në objektin e shqyrtimit të kësaj ankese.

Sikurse vihet re nga sa më sipër, pas ndryshimeve, që i janë bërë në vitin 2012, Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “*Për Statusin e të Verbërit*” (i ndryshuar), personat e verbër nuk përfitojnë më transport qytetas/urban¹⁰ falas dhe transport interurban¹¹/ndërqytetas me 50% të vlerës së biletës. Me ndryshimet ligjore, kjo kategori do të përfitojë kompesim për shërbimin e transportit. Masa, kriteret dhe procedurat e këtij përfitimi përcaktohen me Vendim të Këshillit të Ministrave, i cili nuk është miratuar ende.

Edhe legjislacioni i miratuar në fushën e transportit përmban parashikime të përgjithshme mbi lehtësitë, që duhet të përfitojnë në shërbimin e transportit urban qytetas, për shtresat dhe kategoritë vunerabël, por gjithmonë duke kryer referencën përkatëse, në ligjet e posaçme për secilën kategori. Për sa më sipër, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “*Për transportet rrugore*” (i ndryshuar)¹² parashikon:

“Është e detyrueshme të kryhet përkujdesja dhe transporti me përparësi, kundrejt të gjitha lehtësive që jep ligji, për të gjitha subjektet që i përfitojnë këto lehtësi në transportin qytetës dhe jashtë qytetit, duke përcaktuar me shënim të veçantë edhe vendet e ndenjes për ta.

Udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, duhet të paraqesin në çdo rast udhëtimi dokumentin që përcakton ligji për ta.

Fondet për kompensimin e tarifës së transportit të kategorive të personave, që përfitojnë nga legjislacioni në fuqi për transportin qytetas, përballohet nga institucionet përgjegjëse, sipas ligjit. Masa, kriteret dhe procedurat për kompensimin e kësaj tarife përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.”.

Për sa më sipër, edhe neni 85, i ligjit 8308, datë 18.03.1998 “*Për transportet rrugore*”, i ndryshuar, ka vendosur detyrimin dhe ka autorizuar nxjerrjen e një akti nënligjor nga ana e Këshillit të Ministrave, i cili duhet të përcaktojë, masat, kriteret dhe procedurat për kompesimin e tarifës së transportit qytetas për udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta. Ky akt nënligjor nuk rezulton të jetë miratuar.

¹⁰ Terminologji e përdorur në këto ligje;

¹¹ Terminologji e përdorur në këto ligje;

¹² Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “*Për transportet rrugore*” (i ndryshuar me ligjin nr. 10/2016, “*Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 21/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 10 302, datë 15.07.2010 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9760, datë 21.06.2007 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9373, datë 14.04.2005, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9096, datë 03.07.2003, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ndryshuar me ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002”, ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”*).

Në referencë të akteve nënligjore të miratuara në fushën e transportit, Komisioneri është fokusuar edhe në parashikimet e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, të Këshillit të Ministrave, “*Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor*”, ku është përcaktuar se të drejtën për të përcaktuar çmimet e biletave për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transportin qytetas/rrethqytetas me ligje të veçanta, e kanë, këshillat e njësive të vetëqeverisjes vendore, në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim. Pika 7, e Vendimit nr. 85, datë 08.02.2017, i Këshillit të Ministrave, “*Për përcaktimin e rregullave për prodhimin shpërndarjen dhe pajisjen e udhëtarëve me bileta transporti rrugor*” parashikon: “*Për udhëtarët, që përfitojnë lehtësi me ligje të veçanta, çmimi i biletave për **transportin qytetas dhe rrethqytetas** caktohet në përputhje me legjislacionin në fuqi për këtë qëllim, me vendim të këshillit të njësive të vetëqeverisjes vendore*”.

Në referencë të Udhëzimit nr. 5627, datë 18.11.2016, të Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës “*Për përcaktimin e kriterëve, rregullave dhe dokumentacionit për lëshimin e licencave dhe certifikatave për ushtrimin e veprimtarisë në transportin rrugor të udhëtarëve brenda vendit*”, Bashkitë janë organet kompetente për lëshimin e licencave dhe certifikatave për operatorët e shërbimit urban qytetas.

Për sa më sipër, rezulton se personat me aftësi të kufizuara që gëzojnë statusin e të verbrit gëzojnë lehtësira në shërbimin e transportit, duke përfshirë këtu të treja format e transportit me linja të rregullta, pra transport qytetas, rrethqytetas dhe ndërqytetas. Transporti qytetas dhe rrethqytetas, janë kompetencë e pushtetit vendor. Referuar akteve ligjore dhe nënligjore në fuqi, pushteti vendor ka kompetencën për të përcaktuar linjat, për të licencuar subjektet dhe për të përcaktuar çmimin e biletave për kategoritë që përfitojnë lehtësira në transport. Kjo kategori është përfituese e kompesimit, i cili nuk është përcaktuar akoma në çfarë mase, si dhe nuk janë përcaktuar kriteret për përfitimin e tij, pasi nuk është miratuar ende akti nënligjor, që duhet të bëjë përcaktime të tilla.

Në vendimmarrjet e mëparshme të KMD-së¹³ lidhur me mungesën e daljes së këtij akti rregullator nënligjor/VKM, Komisioneri, ka rekomanduar që:

- Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 85, të Ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “*Për transportet rrugore*”, i ndryshuar.
- Këshilli i Ministrave të marrë masa, për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të nenit 11, të Ligjit nr. 8098, datë 28.03.1996 “*Për statusin e të verbërit*”, i ndryshuar.

¹³ Vendimi nr. 67, datë 10.06.2019; Vendimi nr. 146, datë 06.08.2021; Vendimi nr. 174, datë 20.09.2021, i KMD-së, etj.

- Këshilli i Ministrave të marrë masa për ndryshimet në legjislacion dhe në aktet nënligjore, sipas nenit 20, të Ligjit nr. 93/2014 “Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara”.

Komisioneri, vëren se, pavarësisht këtij vakumi ligjor, Shoqëria njeh dhe zbaton detyrimin e saj, përcaktuar edhe në aktet e tjera rregullatore që lidhen specifikisht me të drejtën e ushtrimit të shërbimeve që ofron kjo Shoqëri, si dhe Licencën për kryerjen e shërbimeve të rregullta qytetase të transportit rrugor të udhëtarëve. Detyrim ky i konfirmuar në përgjigjen zyrtare depozituar pranë KMD-së,.

Nga ana tjetër, subjekti ankues referuar ankesës si dhe informacionit të dhënë në komunikimin telefonik me inspektorin e çështjes nuk kishte kontestime lidhur me faktin që shërbimi nuk ofrohej konform lehtësirave të parashikuara për personat me status të verbëri nga ana e Shoqërisë të transportit të udhëtarëve qytetas, por kontestoi vetëm faktin që atyre duhej t’u njihej si dokument i vlefshëm udhëtimi Libreza e Verbërisë, lëshuar nga Shoqata Kombëtare “Shpresë për të Verbërit”.

Edhe legjislacioni i miratuar në fushën e transportit përmban parashikime të përgjithshme mbi lehtësitë, që duhet të përfitojnë në shërbimin e transportit urban ndërqytetas, për shtresat dhe kategoritë vulnerabël, por gjithmonë duke kryer referencën përkatëse, në ligjet e posaçme për secilën kategori.

Udhëzimi nr. 3743, datë 10.07.2017, i Ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës, “*Mbi modelet dhe standardet e biletave të transportit rrugor të udhëtarëve*”, bën një identifikim të grupeve, që përfitojnë lehtësira financiare në marrjen e shërbimeve publike në përputhje me kuadrin ligjor, por jo llojin e lehtësirave që përfitojnë.

Personat që u përkasin kategorive apo grupeve në fjalë, pajisen me *Kartat standarde të personalizuar*. Në pikën 5.3.2.1, 5.3.2.2 dhe 5.3.2.4 përcaktohen si të tillë: invalidët e punës, të verbërit dhe invalidët paraplegjikë dhe tetraplegjikë. Në pikën 5.3.2.6, të Udhëzimit nr. 3743/2017, parashikohet si përfitues edhe çdo subjekt ose kategori që mund të përfitojë në vijim, mbështetur në legjislacionin në fuqi.

Për sa më sipër, rezulton se personat me aftësi të kufizuara që gëzojnë statusin e të verbërit gëzojnë lehtësira në shërbimin e transportit, duke përfshirë këtu të treja format e transportit me linja të rregullta, pra transport qytetas, rrethqytetas dhe ndërqytetas.

Lidhur me lehtësirat dhe të drejtën e personave me statusin e të verbërit, për të udhëtuar me gjysëm bilete në transportin urban ndërqytetas, neni 85, i ligjit nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar)¹⁴ parashikon se:

“Është e detyrueshme të kryhet përkujdesja dhe transporti me përparësi, kundrejt të gjitha lehtësive që jep ligji, për të gjitha subjektet që i përfitojnë këto lehtësi në transportin qytetës dhe jashtë qytetit, duke përcaktuar me shënim të veçantë edhe vendet e ndenjies për ta.

Udhëtarët që përfitojnë lehtësi me ligje të vecanta, duhet të paraqesin në çdo rast udhëtimi dokumentin që përcakton ligji për ta”.

Bazuar në sa më sipër, ligji ua njeh këtë të drejtë të gjithë personave me statusin e të verbërit, konform detyrimit për të paraqitur në çdo rast udhëtimi *dokumentin ligjor specifik*.

Në këtë kontekst, Komisioneri ka analizuar se cilat shkresa konsiderohen *dokumet ligjor*, sipas përcaktimeve ligjore përkatëse.

VKM nr. 277, datë 18.06.1997 “Për përfitimet nga statusi i të verbërit”, i ndryshuar, në pikën 3 dhe 10, të tij ka parashikuar se:

“3. Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit Social Shtetëror i lëshon personit të verbër librezën e verbërisë, si dokument prove për përfitimin nga ligji nr.8098, date 28.3.1996 "Për statusin e të verbërit", pas marrjes së vendimit nga Komisioni Mjekësor për Përcaktimin e Verbërisë. Modeli i librezës së verbërisë përcaktohet nga Ministri i Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta.

.....

10. Udhëtimi në transportin e brendshëm shtetëror dhe privat për personat e verbër bëhet me 0% të tarifave për transportin urban dhe 50% të tarifave për transportin interurban. Këtë tarifë e përfiton edhe shoqëruesi i të verbërit të grupit të parë”.

Ligji nr. 8116, datë 29.3.1996 “Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, në kreun VIII “Shkresat” ka përcaktuar respektivisht si më poshtë citohet:

¹⁴ Ligji nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore” (i ndryshuar me ligjin nr. 10/2016, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 37/2014 “Për disa shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 21/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 10 302, datë 15.07.2010 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9760, datë 21.06.2007 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9373, datë 14.04.2005, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ligjin nr. 9096, datë 03.07.2003, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”, ndryshuar me ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002”, ligjin nr. 8908, datë 06.06.2002 “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8308, datë 18.03.1998 “Për transportet rrugore”).

Neni 246 “Fuqia provuese e shkresave” ka parashikuar se:

“Shkresat kanë fuqi provuese kur janë hartuar në formën e caktuar, kanë elementet e nevojshme për vlerën e tyre, nuk janë të copëtuara, të grisura ose të shuara, nuk kanë gërvishitje, ose shtesa midis rreshtave, ose çrregullime të tjera me shuarje dhe mund të lexohen”.

Neni 251 “Kopja e shkresës dhe origjinale i saj”, i tij, ka parashikuar se:

“Kopjet e shkresave kur saktësia e tyre vërtetohet nga personi kompetent kanë të njëjtën fuqi provuese me origjinalin”.

Ligji nr. 110/2018 “Për noterinë”, në nenin 3/c) të tij, ka përcaktuar se:

“Noteri” është personi fizik i licencuar nga ministri i Drejtësisë për kryerjen e veprimtarisë noteriale brenda territorit të një bashkie të caktuar, në përputhje me dispozitat e këtij ligji”.

Në Kreun V të këtij ligji, janë përcaktuar kompetencat, të drejtat, përgjegjësitë dhe detyrat e noterit. Kështu, neni 62, pika 1/i, e tij ka parashikuar se:

“Noteri, përveç kompetencave të parashikuara në ligje të veçanta, harton akte, kryen njësime, vërtetime dhe verifikime në të gjitha çështjet, duke përfshirë, por pa u kufizuar:

.....

i) vërteton se kopjet ose versionet e shkurtuara të dokumenteve janë të njëjta me origjinalin e paraqitur nga palët e interesuara”.

Bazuar në sa më sipër, Komisioneri vlerëson se, ligji ka mirëpërcaktuar se cilat shkresa konsiderohen si dokument ligjor, mënyrën e hartimit apo njësimit të tyre si dhe autoritetin përgjegjës i cili gëzon ligjërisht këto kompetenca. Për rrjedhojë, Komisioneri vlerëson se, kërkimi i subjektit ankues që, Libreza e Verbërisë, lëshuar nga Shoqata Kombëtare “Shpresë për të verbërit”, të njihet si dokument provues i ligjshëm; nuk qëndron pasi është i pabazuar ligjërisht.

Në këto kushte, Komisioneri vlerëson të drejtë kërkesën e Shoqërisë “Maren Buss” sh.p.k, lidhur me detyrimin e subjekteve që disponojnë Librezë Verbërie të SHSSH, për të paraqitur dokumentin origjinal, ose fotokopjen e noterizuar të saj, si dokument të vlefshëm sipas përcaktimeve specifike ligjore, në mënyrë që të përfitojnë nga lehtësirat përcaktëse për të udhëtuar në transportin urban qytetas falas.

Në analizë të sa më sipër, Komisioneri gjykon se ankuesja, nuk është ekspozuar ndaj një qëndrimi të pabarabartë e pafavorshëm, nga ana e Shoqërisë.

Në këtë kuptim dhe në referencë të nenit 7, pika 1 të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri gjykon se subjekti ankues nuk i është nënshtruar një trajtimi të padrejtë dhe të pafavorshëm nga ana e Shoqërisë “Maren Buss” sh.p.k.

Në mungesë të një trajtimi të tillë, Komisioneri arrin në konkluzionin që nuk kemi të bëjmë me një sjellje diskriminuese nga ana e kësaj Shoqërie, ardhur për shkak të aftësisë së kufizuar.

PËR KËTO ARSYE:

Bazuar në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e mosdiskriminimit të subjektit ankues, znj. V. K, në fushën e të mira dhe shërbimeve, nga ana e Shoqërisë “Maren Buss” sh.p.k, për shkak të aftësisë së kufizuar.
2. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijani.

KOMISIONERI

Robert GAJDA